

Brussel, 26 mei 2021
(OR. en)

8923/21

ENER 194
CLIMA 116
ENV 321
IND 136
COMPET 376
RECH 227
TRANS 308
ECOFIN 457

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers
nr. vorig doc.:	8080/1/21 REV 1
Betreft:	Vorbereiding van de zitting van de Raad (Vervoer, Telecommunicatie en <u>Energie</u>) op 11 juni 2021 Conclusies over een renovatiegolf voor economisch herstel vandaag en groene gebouwen morgen - Goedkeuring

1. Op 14 oktober 2020 heeft de Commissie een strategisch initiatief gepresenteerd met de titel "Een renovatiegolf voor Europa - groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit". De strategie is erop gericht de renovatie-inspanningen in geheel Europa op te voeren zodat de renovatie van gebouwen het nodige bijdraagt aan klimaatneutraliteit in 2050 en aan een billijke en rechtvaardige groene transitie. In de strategie wordt ook de cruciale rol van renovatie in economisch herstel na de COVID-19-pandemie erkend.
2. De Groep energie heeft de strategie uitvoerig besproken in oktober 2020 en januari 2021. Op basis van deze besprekingen heeft het voorzitterschap ontwerpconclusies opgesteld, die de groep tussen februari en 18 mei 2021 uitvoerig heeft besproken. De tekst van de conclusies in de bijlage is de vrucht van deze werkzaamheden en geniet brede steun van alle delegaties.

3. Het Comité van permanente vertegenwoordigers wordt verzocht de ontwerpconclusies goed te keuren en op 11 juni 2021 ter aanneming aan de Raad voor te leggen.

ONTWERPCONCLUSIES VAN DE RAAD

over een renovatiegolf voor economisch herstel vandaag en groene gebouwen morgen

HERINNEREND AAN HET VOLGENDE:

de Europese Raad heeft in zijn conclusies van 12 december 2019 (doc. EUCO 29/19) de doelstelling van een klimaatneutrale Europese Unie in 2050 bekrachtigd, conform de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs;

de Europese Raad heeft in zijn conclusies van 11 december 2020 zijn goedkeuring gehecht aan een bijgewerkt en ambitieuzer EU-streefdoel, namelijk een nettoreductie in de EU van uitgestoten broeikasgassen van ten minste 55 % in 2030 ten opzichte van 1990;

de Commissie heeft in haar mededeling over de Europese Green Deal (COM(2019) 640) verklaard dat het huidige renovatiepercentage ten minste moet verdubbelen om de doelstellingen van de EU op het gebied van energie-efficiëntie en klimaat te verwezenlijken;

de Commissie heeft in haar mededeling over een nieuw actieplan voor een circulaire economie "Voor een schoner en concurrerender Europa" (COM(2020) 98) de nadruk gelegd op het bouwen en op bestaande gebouwen als een van de belangrijkste productwaardeketens die duurzaamheidsuitdagingen met zich meebrengen waarvoor dringend alomvattende en gecoördineerde actie is vereist;

de Raad TTE (Energie) heeft in zijn conclusies van 25 juni 2020 over de omgang van de Europese energiesector met de COVID-19-pandemie onderkend dat de renovatiegolf aanzienlijk kan bijdragen aan het economisch herstel en de Raad ziet het potentieel van renovatie voor energie-efficiëntie en het gebruik van lokale hernieuwbare-energiebronnen;

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE:

1. IS INGENOMEN met de mededeling van de Commissie van 14 oktober 2020 over een renovatiegolf voor Europa, en ERKENT de cruciale rol die de renovatie van gebouwen kan spelen bij het economisch herstel na de COVID-19-crisis, bij het koolstofvrij maken van het Europese gebouwenbestand, alsook bij de routekaart van de Green Deal voor een rechtvaardige en inclusieve transitie naar klimaatneutraliteit in 2050.
2. NEEMT KENNIS van de aanbeveling van de Commissie over energiearmoede, en ONDERKENT de belangrijke rol die renovatie kan spelen bij het terugdringen van het energieverbruik in energiearme huishoudens en het verbeteren van de levenskwaliteit van alle Europeanen.
- 2 bis. ERKENT dat het gebruik en de exploitatie van gebouwen goed zijn voor ongeveer 40 % van het totale energieverbruik in de EU en voor 36 % van de daaraan verbonden broeikasgasemissies. De renovatie van gebouwen moet daadkrachtig worden aangepakt zodat de Unie de doelstelling kan halen om in 2030 de broeikasgasemissies met ten minste 55 % te verminderen in vergelijking met 1990 en in 2050 klimaatneutraliteit wil bereiken.
3. ONDERKENT dat de energiegerelateerde renovatiepercentages in 2030 ten minste moeten worden verdubbeld en dat grondige energierenovaties moeten worden bevorderd om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren en zo energie- en kostenbesparingen te verwezenlijken. Daarbij moet worden ingezet op hernieuwbare energie in plaats van koolstofintensief verbruik en op de verbetering en modernisering van gebouwen, rekening houdend met de nationale, regionale en lokale omstandigheden; ERKENT dat, om de door gebouwen gegenereerde broeikasgasemissies zo veel mogelijk terug te dringen, een forse groei van het aantal renovaties, al naargelang het geval grondig of gedeeltelijk, gepaard moet gaan met een circulaire levenscyclusbenadering van het gebruik en hergebruik van materialen, de integratie van secundaire materialen, en duurzame bouwpraktijken en -technologieën, waaronder op duurzame wijze gewonnen, geproduceerde en verkrijgbare materialen.

4. IS HET EENS met de holistische visie van de mededeling op een renovatiegolf waarin zowel aandacht wordt besteed aan klimaatneutraliteit, economisch herstel, sociale inclusie en toegankelijkheid, hulpbronnefficiëntie en circulariteit, als aan gezondheid, milieunormen, de beperking van en aanpassing aan klimaatverandering, en digitalisering; ERKENT dat het belangrijk is deze elementen te integreren op buurt-, gemeenschaps-, wijk-, stads- en regionaal niveau; en MERKT OP dat deze holistische visie ook moet worden toegepast op en meer intrinsiek moet worden gekoppeld aan andere terreinen van het overheidsbeleid die van belang zijn op het gebied van renovatie zoals infrastructuur en stadsplanning, vervoer, water- en afvalstoffenbeheer, brandveiligheid, bescherming tegen aardbevingen en andere natuur-rampen, onderzoek, betrokkenheid van burgers, sociale steun, onderwijs, werkgelegenheid en beroepsopleiding; zo moet worden gewaarborgd dat deze beleidsmaatregelen elkaar in de gehele renovatiewaardeketen ondersteunen en bevorderen.
5. BENADRUKT dat het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, als een van de beginselen van de renovatie van gebouwen, van cruciaal belang is in een strategie ter vermindering van de broeikasgasemissies om zo tot een klimaatneutraal gebouwde omgeving te komen; dit beginsel moet in alle sectoren worden toegepast als een horizontaal en leidend principe, overeenkomstig de verordening inzake de governance van de energie-unie en klimaatactie.

Financiering en investeringen

6. BENADRUKT dat het, om de specifieke investeringsuitdagingen in de bouwsector aan te pakken en eigenaren van gebouwen aan te zetten tot renovatie, nodig is synergie tot stand te brengen en te ontwikkelen om overheids- en particuliere investeringen en financieringsregelingen op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau te combineren, en dat moet worden bekeken waar synergieën met administratieve procedures mogelijk zijn. ONDERSTREEPT het belang van financiering voor technische bijstand en projectontwikkelingsbijstand om belemmeringen voor de renovatie van gebouwen weg te nemen.

7. ERKENT de uitgelezen gelegenheid die de herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt om investeringen aan te trekken en de renovatie van gebouwen en technische bijstand voorrang te geven in de herstel- en veerkrachtplannen in het vlaggenschipinitiatief "Renoveren", en WIJST erop dat de cohesie-, onderzoeks- en innovatiebeleidsinstrumenten, de financieringsagentschappen en -instellingen, in het bijzonder de EIB, een belangrijke rol blijven spelen bij het ondersteunen van renovatie en decarbonisatie op de lange termijn.
8. BENADRUKT dat verder moet worden gewerkt aan de uitbreiding en combinatie van de beschikbare financieringsopties voor renovatie, zoals groene subsidies, belasting- en groeneleningstimulansen, groene obligaties, energiebesparingsverplichtingen, financiering via de energierekening, leveranciers van energiediensten (ESCO's) en energieprestatiecontracten, en prestatiecontracten voor andere hulpbronnen (bijv. water en materialen). Zo kunnen burgers en bedrijven toegang krijgen tot een gevarieerd en flexibel aanbod aan publieke en particuliere financieringsmogelijkheden en kunnen reële of vermeende renovatierisico's tot een minimum worden beperkt.
9. ONDERSTREEPT dat het nodig is maatregelen beter op elkaar af te stemmen, technische bijstand te verlenen en procedures op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau te stroomlijnen en te vereenvoudigen zodat de nodige middelen snel kunnen worden bijeengebracht, eventuele belemmeringen kunnen worden weggenomen en renovatieprojecten ook werkelijk van de grond komen.
10. STELT VAST dat naast doeltreffende en aantrekkelijke financiering ook gericht moet worden gecommuniceerd met en op maat gesneden informatie moet worden verstrekt aan potentiële begunstigden om zo in een vroeg stadium obstakels in besluitvorming weg te nemen, en BENADRUKT in dit verband het belang van de aanpak op buurt-, wijk- en stadsniveau en van de invoering van éénloketsystemen als bron van onafhankelijk advies en toegang tot financiering tijdens renovatieprojecten.

Een geïntegreerde en algehele aanpak van renovatie

11. STEUNT hoogwaardige renovaties met een focus op energieprestaties die op kosteneffectieve wijze energie-efficiëntie en hernieuwbare oplossingen bevorderen, gebaseerd zijn op een levenscyclusbenadering en circulariteit, hoge kwaliteit op het gebied van milieu, architectuur en techniek bieden, bijdragen aan het gebruik van lokaal geproduceerde en duurzame materialen, en rekening houden met de nodige ruimte en infrastructuur voor duurzame mobiliteit, de bescherming van cultureel erfgoed, klimaatbestendigheid, gezondheids- en veiligheidsvoorschriften, met inbegrip van factoren zoals de luchtkwaliteit binnenshuis, bescherming tegen geluidshinder, thermisch comfort, alternatieve vormen van klimaatregeling, het verband tussen water en energie, de efficiënt watergebruik, brandveiligheid, en bescherming tegen aardbevingen en andere natuurrampen.
12. BENADRUKT met name de behoefte aan meer circulariteit en normalisatie in industriële en ter plaatse geïnstalleerde voorzieningen voor renovatieprocessen, het ontwerp van gebouwen en de renovatiepraktijk; dit zal de kosten verlagen, de nodige tijd en inspanningen voor renovaties verminderen en mogelijkheden bieden om nieuwe, duurzame banen te scheppen.
- 12 bis. WIJST OP het belang van zowel mitigatie als adaptatie in openbare en particuliere gebouwen en infrastructuur. Het is van cruciaal belang meer inspanningen te leveren voor klimaatbestendigheid, klimaatbestendige gebouwen, en preventie en paraatheid; klimaatverandering zal Europa immers ondanks de mitigatie-inspanningen voor aanzienlijke problemen blijven stellen; deze elementen zijn ook van belang om in 2050 de doelstellingen inzake klimaatbestendigheid en broeikasgasneutraliteit te bereiken.
13. WIJST ANDERMAAL OP het energie-efficiëntie-eerstbeginsel en op het belang van het beperken van de energiebehoefte, onder meer door gebouwen te isoleren en het gebruik van energie-efficiënte verwarmings- en koelingssystemen, in combinatie met andere maatregelen en oplossingen. ONDERSTREEPT dat ten aanzien van hernieuwbare energiebronnen en efficiënte verwarming en koeling van gebouwen het uitgangspunt voor alle renovaties kostenefficiënte vermindering van de vraag naar energie en de vervanging van koolstof-intensieve of energie-inefficiënte verwarmings- en koelingstechnologieën in 2030 moet zijn, in overeenstemming met de nationale energie- en klimaatplannen (NECP's) en de langetermijnstrategieën voor renovatie, integratie van energie-efficiënte oplossingen, en het gebruik van hernieuwbare energie en afvalwarmte of -koude.

14. BEKLEMT OONT het potentieel van gebouwenrenovatie voor de inzet van lokaal opgewekte hernieuwbare energie, afvalwarmte en -koude, en stadsverwarming en -koeling, en ERKENT, naast de doorslaggevende bijdrage die energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen kunnen leveren om verwarming en koeling koolstofvrij te maken, het potentieel van de integratie van andere relevante aspecten, zoals hernieuwbare hulpbronnen, het hergebruik van huishoudelijk afvalwater, groene infrastructuur en biodiversiteit, het opvangen van regenwater en de terugwinning van materialen. ONDERKENT, onder meer, het belang van de ontwikkeling van efficiënte stadsverwarmings- en -koelingsnetwerken om het gebruik van hernieuwbare energie in steden te vergroten.
- 14 bis. BENADRUKT dat routekaarten voor de vrijwillige renovatie van gebouwen een goed instrument kunnen zijn om eigenaren van gebouwen bewust te maken van de investeringen die de komende jaren en decennia nodig zullen zijn om de energieprestaties en de broeikasgasemissies in overeenstemming te brengen met de energie- en klimaatdoelstellingen.
15. HERINNERT eraan dat met name de aanpak van renovatie op buurt-, wijk- en stadsniveau beter moet worden gecoördineerd, aangezien renovatie hier in hoge mate bij gebaat is (kan immers mogelijk tegen een lagere prijs kunnen worden uitgevoerd). Bovendien kan door het volgen van zo'n aanpak eenvoudiger worden afgestapt van fossiele brandstoffen, worden investeringen beter veiliggesteld en kan het systeemrendement worden verhoogd.
16. WIJST op het belang van de ontwikkeling van het nieuw Europees Bauhaus om innovatieve, inclusieve, betaalbare, energie-efficiënte en duurzame oplossingen op het gebied van bouwkundig ontwerp en materialen te bevorderen waarbij waar mogelijk gebruik wordt gemaakt van lokale, natuurlijke, duurzame, hernieuwbare, herbruikbare en recyclebare materialen en aldus wordt bijgedragen aan een vermindering van de uitstoot en van de vraag naar energie, alsook aan een rechtvaardige transitie.

Economisch herstel en groene groei

17. ONDERSTREEPT de noodzaak van snelle transformatie in verscheidene sectoren van de economie om de unieke financierings- en investeringsmogelijkheden te ontsluiten en het groeipotentieel van de renovatiegolf optimaal te benutten; BENADRUKT dat de noodzakelijke renovatieopscaling enkel mogelijk is op een actieve en gemobiliseerde markt waarop de nodige extra arbeidskrachten, expertise en nieuwe beroepsprofielen worden ingeschakeld en waarop werknemers worden om- en bijgeschoold op het gebied van nieuwe groene en digitale technologieën.

18. ACHT het cruciaal industriële sectoren aan te moedigen die bij de transformatie betrokken zijn vanwege hun rol bij het ontwikkelen van technologieën voor de toekomst en het verschaffen van toegang tot de nodige apparatuur en materialen, om zo een grote positieve impact op de economie te waarborgen; BEKLEMTOONT de belangrijke rol van onderzoek en innovatie bij het op de markt brengen van betaalbare, gemakkelijk te installeren, geprefabriceerde en andere gestandaardiseerde oplossingen om zo massale renovaties sneller en vlotter te laten verlopen.

Het EU-regelgevingskader

19. ERKENT de belangrijke rol van instrumenten voor beleidsplanning op lange termijn – met name NECP's – plannen voor hulpbronnefficiëntie en circulaire economie en langetermijnstrategieën inzake renovatie, en het bijzondere belang van herstel- en veerkrachtplannen als eerste aanzet tot energie- en hulpbronnefficiënte renovaties. Hiertoe behoren het ter plaatse opwekken van hernieuwbare energie en het toepassen van hernieuwbare verwarmings- en koelingsoplossingen, zoals warmtepompen en stadsverwarming en -koeling, alsook andere waardevolle en nuttige oplossingen op dit gebied.
20. BEKLEMTOONT de noodzaak van flexibiliteit bij het halen van nationale streefcijfers voor energie-efficiëntie en van voldoende speelruimte voor de lidstaten zodat rekening kan worden gehouden met hun specifieke nationale omstandigheden en de meest kostenefficiënte en doeltreffende beleidstrajecten in kaart kunnen worden gebracht om hun gebouwen te renoveren en koolstofvrij te maken, waaronder de bevordering van beleidsproefprojecten of testomgevingen op nationaal, regionaal of lokaal niveau, een en ander zonder de tijdige verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen in het gedrang te brengen.
21. BEKLEMTOONT dat het van cruciaal belang is de regels voor staatssteun te herzien om het stimulerende effect van overheidsfinancieringsregelingen te vergroten en ervoor te zorgen dat deze vaker voor renovatieprojecten kunnen worden ingezet.

22. BENADRUKT dat de kwaliteit en beschikbaarheid van gegevens over gebouwen en het energieverbruik ervan moeten worden verbeterd, met name door:

- te beoordelen of de dekking en reikwijdte van energieprestatiecertificaten moeten worden uitgebreid (binnen de bestaande regelgevingskaders) om meer invloed uit te oefenen op de beslissing van eigenaren om te renoveren, door voor meer digitalisering en vergelijkbaarheid te zorgen en zo de consument meer mogelijkheden te geven;
- het inzetten van vrijwillige instrumenten, zoals de indicator van gereedheid voor slimme toepassingen ("smart readiness indicator" (SRI)), in het kader van de richtlijn energieprestatie van gebouwen;
- gebruik te maken van de *EU Building Stock Observatory* en de beschikbare gegevens over het gebouwenbestand van lidstaten, belanghebbenden en marktspelers;
- het bevorderen van een wijdverbreid gebruik van het EU-kader voor duurzame gebouwen ("*Level(s)*") en van gebouwrenovatiepaspoorten; en
- op basis van nationaal recht en/of Unierecht prestatiecertificaten te bevorderen teneinde de energie- en hulpbronnefficiëntie en de milieuprestaties van gebouwen te verbeteren.

23. ERKENT dat de vaststelling van een norm voor grondige renovatie of het koppelen van minimumnormen voor energieprestaties aan renovaties die voldoen aan de beginselen van kostenefficiëntie, concurrentievermogen en technologische neutraliteit, met name indien zij gepaard gaan met financiële ondersteuning, advies, en opleidings- en kwalificatieregelingen voor bouw- en energieprofessionals, waarbij geïntegreerde sectorale kennis wordt gecombineerd, een efficiënte manier kan zijn om te zorgen voor meer renovaties. BENADRUKT de noodzaak om deze normen in te voeren en aan te passen aan de specifieke omstandigheden en prioriteiten van de afzonderlijke lidstaten, teneinde te zorgen voor betaalbare bouw, renovatie en leefbaarheid, met betrekking tot technische aspecten zoals klimatologische omstandigheden, beschikbaarheid van hulpbronnen, gebouwenbestand, verwarming en koeling, en eigendomsstructuur, alsmede sociale aspecten zoals overheidssteun, inspraak van het publiek, onderwijs en werkgelegenheid.

24. ONDERSTREEPT het belang van maatregelen op het gebied van ecologisch ontwerp, milieu en energie-etikettering voor energie- en hulpbronnenefficiënte verwarmings- en koelingsoplossingen en voor de uitfasering van apparatuur die met fossiele brandstoffen werkt, een en ander zo kostenefficiënt mogelijk.
- 24 bis. ONDERSTREEPT hoe belangrijk het is rekening te houden met de bovengenoemde behoeften, flexibiliteit voor de lidstaten en beginselen bij de komende herziening van de bouwproductenverordening, de richtlijn eco-ontwerp, de energie-efficiëntierichtlijn, de richtlijn energieprestatie van gebouwen en de hernieuwbare-energie richtlijn, alsook initiatieven voor de integratie van energiesystemen.

Het faciliterend kader voor renovaties

25. ERKENT dat het nodig is nationale maatregelen te coördineren om het renovatieproces en de ontwikkeling van technologieën te versnellen, alsmede de samenwerking en uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten te bevorderen.
26. ERKENT de noodzaak om steeds meer een circulaire benadering te bevorderen in de voornaamste industriële ecosystemen die, vanwege hun status van potentiële leveranciers van de meest innovatieve duurzame bouwmaterialen en -technologieën, belangrijke aanjagers van verandering in de renovatiegolf kunnen zijn, en ROEPT OP tot de ontwikkeling van een EU-brede open norm voor informatie over de samenstelling van deze materialen, en tot de ontwikkeling van digitale productpaspoorten waarmee de productstromen kunnen worden gevolgd. Dit moet aanzetten tot het gebruik van zowel duurzamer materialen met een hoger gerecycled gehalte die aan het einde van hun levensduur eenvoudiger te ontmantelen en recycleren zijn, als korte, op bestelling gebaseerde toeleveringsketens, zonder het energie-efficiëntie-eerstbeginsel uit het oog te verliezen.
27. BEKLEMTOONT de talrijke voordelen van digitalisering en de integratie van energiesystemen, met name bij gebouwdiagnose, geautomatiseerde gegevensverzameling, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en van geïntegreerde systemen voor energie-efficiëntie, vraagsturing en flexibiliteit, en van het gebruik van andere oplossingen op het gebied van hulpbronnenefficiëntie, mobiliteit, klimaatbestendigheid, milieuprestaties en toegankelijkheid.

28. ONDERSCHRIJFT de doelstelling om voorrang te geven aan de renovatie van zeer zichtbare gebouwen (zoals scholen, ziekenhuizen, universiteiten en andere sociale infrastructuur), en het belang van het ondersteunen van huishoudens om zo een breed segment van de bevolking te bereiken en de aanhoudende financiële lasten voor kwetsbare consumenten te verlichten. BENADRUKT tegelijkertijd dat bij de beoordeling van de noodzaak om de slechtst presterende gebouwen te renoveren, rekening moet worden gehouden met factoren zoals de ligging en de waarde van het pand, veranderingen in de bevolking en het inkomen van de bewoners.
29. ERKENT dat strenge renovatienormen moeten worden vastgesteld voor openbare gebouwen, onder meer op het gebied van milieu, energie-efficiëntie en -besparing, integratie van hernieuwbare energiebronnen, gezondheid, duurzame mobiliteit en hergebruik van materialen, verwerking van secundaire materialen, en waar mogelijk efficiënt watergebruik, en BENADRUKT met name de voorbeeldfunctie die renovaties van openbare of in het oog springende gebouwen kunnen vervullen bij het betrekken van burgers, overheidspersoneel en gebruikers van gebouwen, en derhalve bij het bevorderen van een participatieve benadering van de renovatiegolf.
30. WIJST OP de aanzienlijke bijdrage die goed opgestelde en eenvoudig toe te passen richtsnoeren voor energie-efficiëntie en groene overheidsopdrachten binnen de huidige Europese en nationale regelingen voor overheidsopdrachten kunnen leveren aan het welslagen van de renovatiegolf.
31. WIJST OP de noodzaak van een allesomvattend ondersteuningskader voor energiearme huishoudens, zodat met name in gebouwen met complexe eigendomsstructuren renovaties kunnen worden opgestart. In dat kader moeten renovatiesubsidies, gemengde leningen en garanties, belastingen, huurvoorschriften en éénloketsystemen om de administratieve rompslomp te verminderen, aan bod komen.

32. BEKLEMT OONT de rol die renovaties op de lange termijn kunnen spelen bij het terugdringen van energiarmede om zo de betaalbaarheid van energie voor alle huishoudens, waaronder de armste bewoners van gebouwen, te waarborgen, onder meer door de slechtst presterende gebouwen aan te pakken. IS INGENOMEN met de bevordering van modellen voor sociale betrokkenheid om bewoners meer te betrekken bij en verantwoordelijkheid te geven voor de renovatie van wijken, als onderdeel van sectoroverschrijdende partnerschappen die hen verbinden met lokale actoren, onder meer uit de sociale economie. ROEPT OP tot specifieke steun voor de renovatie van de slechtst presterende gebouwen, en ERKENT dat het definiëren van energiarmede en het vaststellen van de maatregelen daartegen, samen met het stellen van renovatieprioriteiten, onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen.
33. BENADRUKT de noodzaak om arbeidskrachten de mogelijkheid te bieden tot bijscholing en omscholing zodat zij zich kunnen aanpassen en kunnen worden ingezet waar zij het hardst nodig zijn, conform de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa; ONDERSTREEPT het belang van opleidings- en kwalificatieregelingen voor bouw- en energiebedrijven, waarbij geïntegreerde sectorale expertise wordt gecombineerd.
- 33 bis. BEKLEMT OONT de noodzaak van een betere naleving van gezondheids- en veiligheidseisen op bouwplaatsen, met inbegrip van voorzieningen voor het sociaal welzijn van werknemers en hun onderkomen ter plaatse.
34. ROEPT de Commissie OP:
- de samenwerking tussen de lidstaten bij het uitwisselen van beste praktijken te ondersteunen en te vergemakkelijken en de toegang tot technische bijstand verder te bevorderen, met name op het gebied van renovatie van gebouwen, groene aanbestedingen en nationale, regionale en lokale steunregelingen, in het bijzonder bedrijfsmodellen en vormgeving voor éénloketsystemen;
 - ondersteuning te bieden bij de samenwerking tussen de lidstaten om sociale onevenwichtigheden aan te pakken en energiarmede terug te dringen binnen de bestaande kaders, zoals de advieshub energiarmede;
 - zo spoedig mogelijk te komen met de aanbeveling over de uitvoering van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, en ontwerprichtsnoren te overwegen voor de toepassing ervan, waarbij bijzondere aandacht moet uitgaan naar de renovatie van gebouwen;

- de lidstaten advies en ondersteuning te verlenen bij het plannen en toepassen van ambitieuze renovatiemaatregelen in het kader van hun herstel- en veerkrachtplannen – samen met richtsnoeren voor het toepasselijke kader voor staatssteun, de rol van ESCO's en andere particuliere ondernemingen – en bij het waarborgen dat er op de middellange en lange termijn via energieprestatiecontracten en andere financiële instrumenten meer particuliere investeringen komen;
- in samenwerking met andere instellingen en in nauw partnerschap met het Comité van de Regio's een betrokkenheids- en communicatiestrategie te ontwikkelen en toe te passen, niet alleen om eigenaren van woningen en gebouwen bewust te maken, maar ook om hen te motiveren en te overtuigen en zo overheidsinstanties en andere betrokken partijen, zoals lokale energiegemeenschappen, sneller op de renovatiegolf te krijgen; in het kader van deze strategie op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau beste praktijken uit te wisselen met betrekking tot consumentgerichte beleidsmaatregelen en programma's om huishoudens nog beter in de gelegenheid te stellen verbeteringswerkzaamheden uit te voeren;
- meer vaart te zetten achter de lopende werkzaamheden op het gebied van verwarmings- en koelingsapparatuur door de schaal van de energie-etiketten zo spoedig mogelijk aan te passen, te overwegen de energie-etiketten uit te breiden naar alle elektrische verwarmingstoestellen, en de uitfasering voor te bereiden van de minst efficiënte verwarmings- en koelingsapparatuur die op elektriciteit, gas en fossiele brandstoffen werkt;
- toe te zien op de voortgang die is geboekt bij de uitvoering van de renovatiegolf door:
 - o het analyseren van de op nationaal niveau vastgestelde voortgangsindicatoren die zijn opgenomen in de langetermijnstrategieën inzake renovatie van de lidstaten, op basis waarvan de ontwikkeling van de renovatiewerkzaamheden op Europees niveau en de energieprestaties van het Europese gebouwenbestand zouden worden gemeten; dit zou ook moeten gelden voor ingrijpende renovaties; te kijken hoe de bureaucratie en administratieve rompslomp zo veel mogelijk kunnen worden weggenomen;

- de ontwikkeling van manieren om de economische gevolgen van de door renovatie verwezenlijkte verbeteringen te beoordelen en de invloed ervan op de vastgoedmarkt te volgen; en
 - het in het tweejaarlijkse Commissieverslag over de stand van de energie-unie bedoelde algemene voortgangsverslag over de renovatie van het nationale gebouwenbestand uit te breiden tot een allesomvattend verslag over alle aspecten van de renovatiegolf;
- verder werk te maken van digitalisering van gebouwen en de bouwsector, onder meer door de toepassing van de vrijwillige SRI te ondersteunen;
 - de bij- en omscholing van arbeidskrachten in de architectuur-, techniek- en bouwsector te stimuleren om betere praktijken en oplossingen te bevorderen waarmee een efficiënter en koolstofvrij gebouwenbestand kan worden bereikt; stimulansen te creëren voor groene overheidsopdrachten op Europees niveau;
 - erkenning te geven aan en inzicht te verwerven in de aard en prestaties van traditionele en inheemse bouwwijzen en -materialen, en arbeidskrachten op te leiden die energierenovatiwerkzaamheden kunnen uitvoeren in traditionele en inheemse gebouwen;
 - een circulaire benadering te bevorderen van het gebruik van bouwelementen, -materialen en -technologieën en duurzame bouwpraktijken, door aandacht te besteden aan de duurzaamheidsprestaties van bouwproducten, de doelstellingen voor materiaalherwinning uit bouw- en sloopafval te herzien en, voor zover mogelijk, digitale productpaspoorten te ontwikkelen om materialen te volgen tijdens hun levenscyclus;
 - alle mogelijkheden te onderzoeken om verwarmings- en koelingssystemen op basis van fossiele brandstoffen zo kostenefficiënt mogelijk en conform de doelstelling van EU-klimaatneutraliteit in 2050 uit te faseren, en de lidstaten te ondersteunen bij hun inspanningen om hun decarbonisatiedoelstellingen te verwezenlijken en optimale oplossingen op nationaal niveau te vinden; en
 - nader te onderzoeken hoe de renovatiegolfstrategie kan bijdragen tot de aangescherpte EU-doelstelling van een nettoreductie in de EU van uitgestoten broeikasgassen van ten minste 55 % in 2030 ten opzichte van 1990.